

5/2004. (I. 28.) GKM rendelet

a helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól

(Kivonat)

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 48. §-a (3) bekezdése b) pontjának 4. alpontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) A helyi közutak kezelésének szakmai szabályait az e rendelet *mellékleteként* kiadott Szabályzat (a továbbiakban: Szabályzat) tartalmazza.

(2) A Szabályzat rendelkezései a helyi közutak, azok műtárgyai és tartozékai (a továbbiakban együtt: közutak) kezelésére terjednek ki.

2. § Ez a rendelet 2005. január hó 1. napján lép hatályba.

3.3. A téli üzemeltetés

A téli időjárásnak a - forgalombiztonságot veszélyeztető - hatásait mérsékelni kell.

A közútról a hó eltakarítása és az út síkossága elleni védekezés a helyi közutakon (ideértve a kerékpárutakat, valamint a gyalog- és kerékpárutakat is), továbbá az ingatlanhoz nem csatlakozó burkolt járdán, a gyalogúton, a lépcsőn, a lejtőn és a sétányon a települési önkormányzat feladata.

Az elvégzendő feladatok: téli üzemeltetési terv készítése megelőző intézkedések, felkészülés, információgyűjtés és - szolgáltatás megszervezése, a közutak téli védekezési rendszerbe sorolása), hóakadályok és síkosság elleni védekezés, hó eltakarítás, az utak és tartozékaik tisztántartása.

3.3.1. A téli üzemeltetési terv

A téli üzemeltetési terv tartalmi elemeit a D) függelék mutatja be.

3.3.2. Síkosság elleni védekezés

A téli üzemeltetés során az I. és a II. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutakon az útellenőrző szolgálat mellett, egymást kiegészítve, az őrző gépek vezetője végezhet téli útellenőrzést. A III-IV. és az V. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutakon elsősorban az útellenőrző szolgálattal, igény szerinti gyakorisággal végzendő a téli útellenőrzés.

A síkosság elleni védekezés ajánlott szolgáltatási szintjeit a 3-1. táblázat tartalmazza. A táblázat adatai átlagos téli időjárásra vonatkoznak. Átlagos téli időjárásnak tekinthető, ha a hőmérséklet -8 °C vagy annál magasabb, és a szél sebessége kisebb, mint 30 km/óra . Alacsonyabb hőmérséklet vagy nagyobb szélsébség, továbbá ónos eső esetén a szórás munka észleléstől számított megkezdése eltolódhat, és elvégzésének időtartama meghosszabbodhat.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a hidak és egyéb műtárgyak síkosság-mentesítésére.

3-1. táblázat

A síkosság elleni védekezés ajánlott szolgáltatási szintjei

Közútkezelési szolgáltatási osztály	A szórás munka megkezdésének időpontja, az észleléstől számítva (óra)	A síkosság megszüntetésének határideje (óra)
I.	0,5-1,0	4,0
II.	1,5-2,0	6,0
III.	2,0-3,0	8,0
IV-V.	4,0-5,0	24,0

Az I. és II. közútkezelési szolgáltatási osztályba besorolt közutak melletti járda síkosság-mentesítését a közút szolgáltatási osztálya szerint indokolt végezni.

A VI., VII. közútkezelési szolgáltatási osztály esetében a tömegközlekedési (közösségi közlekedési) járművek megállóiban - a járda (amennyiben az peron) területén - a I. közútkezelési szolgáltatási osztály rendelkezései szerint, egyéb esetekben a települési önkormányzat - lakosság igényeihez igazodó - szabályozása szerint indokolt eljárni.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a síkosság-mentesítési munkák során a kerékpárutak, a gyalogutak, a gyalogjárdák és a várakozóhelyek mentén lévő növényzet (fasorok, cserjék) védelmére. A kloridhatást minimálisra kell csökkenteni: törekedni kell, hogy az egyszeri klorid kijuttatás a 20 g/m^2 -t ne haladja meg.

Földutak esetében a síkosság-mentesítést a települési önkormányzat - a helyi igényeknek megfelelően - saját hatáskörben szabályozza.

3.3.3. A lehullott hóréteg eltávolítása az úttest burkolatáról

A lehullott hóréteg eltávolítása a következők szerint indokolt:

a) A I. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közútnál, ha a hóréteg vastagsága eléri a 3-5 cm-t, a hóékeztést indokolt megkezdni. A hóesés megszűnése után - 15-20 cm leesett hó mennyiség esetén - a hó eltávolítást 6 órán belül javasolt elvégezni.

A II. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutaknál, ha a lehullott hóréteg vastagsága eléri az 5-10 cm-t, a hó eltávolítást indokolt megkezdni. A hóesés megszűnése után - 15-20 cm leesett hó mennyiség esetén - a hó eltávolítást 6 órán belül javasolt elvégezni.

Az I. és II. közútkezelési szolgáltatási osztályba besorolt közutak melletti járda hó eltakarítását a közút szolgáltatási osztálya szerint indokolt elvégezni.

A III. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutaknál, ha a lehullott hóréteg 15-20 cm, a hó eltávolítást a hóesés megszűnése után 24 órán belül indokolt elvégezni.

A IV. és az V. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutaknál, az I., a II. és a III. közútkezelési szolgáltatási osztályra előírt feladatok elvégzése után szükséges a személygépkocsival történő járhatóságot biztosítani.

A VI., VII. közútkezelési szolgáltatási osztály esetében a tömegközlekedési járművek megállóiban - a járda (amennyiben az peron) területén - a I. közútkezelési szolgáltatási osztály rendelkezései szerint, egyéb esetekben a települési önkormányzat - lakosság igényeihez igazodó - szabályozása szerint javasolt eljárni.

Földutak és kerékpárutak esetében a hó eltakarítást a települési önkormányzat - a helyi igényeknek megfelelően - saját hatáskörben szabályozza.

b) A hó eltakarítást a fő- és a tömegközlekedési útvonalakon kell kezdeni. A munkakezdés célszerű fontossági sorrendje: hidak, felüljárók, az autóbuszjáratok hegy- és dombvidéki vonalszakaszai, a helyi közúti tömegközlekedés egyéb útvonalai, az országos autóbusz-közlekedés útvonalai, továbbá a települések területén a lakossági ellátást biztosító főbb intézményekhez (kenyérgyárak, élelmiszer-ellátó központok, vásárcsarnokok), valamint az egészségügyi és a közintézményekhez vezető útvonalak.

c) Hóolvadáskor, a hólé lefolyásának biztosítása érdekében a közút kezelőjének gondoskodnia kell a vízelnyelők, vízelvezető rendszerek szabadrá tételeiről.

3.3.4. A hófúvás okozta akadályok megszüntetése

A hóakadályok elhárítása során a sürgősségi sorrendet a közutak közútkezelési szolgáltatási osztálya határozza meg. A sürgősségi sorrendet indokolt esetben meg lehet változtatni. Rendkívüli időjárás esetén, amíg az elhárítási munkák hatástalannak bizonyulnának, az elhárítást csak különleges esetben (élet- és vagyónvédelem biztosítása) kell megkezdni, illetve folytatni.

3.3.5. A téli üzemeltetés utáni feladatok

A téli üzemeltetést követően

- az ideiglenes hó védműveket össze kell szedni (ezt április 15-ig javasolt elvégezni);
- az eszközöket a nyári feladatokra át kell állítani, korrózióvédelmüket el kell látni;
- az elmúlt téli időszak műszaki-gazdasági elemzését és értékelését el kell végezni (ezt május 15-ig javasolt elvégezni).

D) függelék: A téli üzemeltetés tervezése

A helyi közút kezelőjének minden évben - november 10-ig - téli üzemeltetési tervet indokolt készítenie (vagy a téli üzemeltetés végzésére megbízott szervezettel készíttetnie), megfelelő előkészítés, szervezés és megállapodás(ok) megkötése alapján. A téli üzemeltetési terv tartalmazza az üzemeltetés megoldási módját, rendszerét és felelőseit. Városokban és kiemelt (pl. idegenforgalom miatt, vagy egyéb szempontból jelentős) településeken a téli üzemeltetési tervet célszerű teljeskörűen, minden részletre kiterjedően összeállítani, az érdekeltekkel és a lakossággal fő vonalakban ismertetni, illetve arról tájékoztatást adni. Kisebb települések esetében megállapodás(ok) formájában is lehet a feladatellátást pontosítani, illeszkedve az országos közút kezelőjének a térségre vonatkozó téli üzemeltetési tervéhez.

D1. A téli üzemeltetési terv

a) A tervnek tartalmaznia kell - a település közúthálózata és a jelentős létesítmények elhelyezkedése ismeretében - városi, települési alaptérképen

- a rendszeres ellenőrzésbe és teljes védekezésbe (örjáratos rendszerbe) kijelölt útvonalakat,
- az időszakos ellenőrzésbe és veszélyes helyeken (pl. 4%-nál nagyobb emelkedőjű útszakaszok) a szakaszos védekezésbe (rayonos rendszerbe) kijelölt útvonalakat, valamint azokat a helyeket ahol jelentős közérdekű létesítmény van,
- a hó eltakarító gépek útvonalait, azok fontossági sorrendjét,
- a védekezésbe be nem vont ún. „fehér utakat”,
- a térképen ezen túlmenően célszerű bejelölni a
 - = a géptároló helyeket,
 - = a szóróanyag depónia helyeit,
 - = a hó lerakó helyeket.

b) A téli üzemeltetési terv szöveges részének a következő főbb kérdéseket indokolt tárgyalnia:

- a téli üzemeltetésben résztvevő személyek oktatási anyaga (tematikája),
- az úttartozékok pótlása és láthatóságának biztosítása,
- a burkolat- és padkahiábák megszüntetése,

- a hóakadályt előídező növényzet eltávolítása,
 - a hordozható hó védművek elhelyezése,
 - az ügyeleti vagy a készenléti szolgálat megszervezése,
 - az olvasztó- és érdesítő anyagok éves szükségletének ütemezett beszerzése és megfelelő tárolása,
 - a hidakkal kapcsolatos különleges előírások rögzítése, ismertetése (ilyen pl. a sózás tilalma, az általánostól eltérő tisztántartás),
 - a téli üzemeltetés gépi eszközeinek előkészítése, az üzemanyag biztosítása, az adapterek felszerelése, a szórógépek bemérése, a gépszemlék megtartása,
 - a téli üzemeltetésben részt vevők szociális ellátásának megszervezése,
 - a bérelt és rendkívüli esetre lekötött gépek szerződéseinek megkötése,
 - a téli időjárás meteorológiai szolgáltatásainak megszervezése,
 - a forgalomlezárási pontok kijelölése,
 - a kötelező hálánc elrendelésével kapcsolatos előkészítés,
 - a forgalomlezáró és -terelő jelzőtáblarendszerek előkészítése,
 - a hó lerakóhelyek kijelölése,
 - a vízelnyelők és azok környezete megtisztítása lehetőségeinek feltárása,
 - rendkívüli hómunkások felvételére vonatkozó előkészületek foganatosítása.
- c) A téli üzemeltetési tervben fel kell sorolni
- az ellenőrzésbe és a védekezésbe bevont szervek, személyek nevét, címét, telefonszámát,
 - a nagyobb településeken az ügyelet helyét és telefonszámát,
 - rendkívüli esetben az egyéb szervek részéről bevonható személyeket (szervezeteket).
- d) A téli üzemeltetésben részt vevő személyeket (előre elkészített tematika szerint) oktatásban szükséges részesíteni, ennek lehetőségét a tervben meg kell jelölni.

D2. A közutak téli védekezési rendszerbe sorolása

Indokolt, hogy a téli üzemeltetési terv tartalmazza az egyes közutak védekezési rendszerbe sorolását, melyben figyelembe kell venni a domborzati, vonalvezetési adottságokat és az érvényes környezetvédelmi előírásokat, valamint azt, hogy a felmerülő időjárási helyzetekben milyen intézkedések szükségesek.

Védekezési rendszerek:

- *őrjáratos út*: az az útszakasz, amelyen a védekezés a teljes úton rendszeresen vegyi vagy érdesítő anyaggal történik - éjjel-nappal - a síkosság függvényében; az őrjáratos rendszerbe (rendszeres ellenőrzés és teljes védekezés) az I., II. és a III. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt és egyéb szempontból kiemelt közutak tartoznak;

- *rayonos út*: olyan út, ahol a védekezés nem terjed ki a teljes hosszára és maga a védekezés szakaszos; a munkavégzés beosztását az üzemeltetési tervben szükséges rögzíteni; a rayonos rendszerbe (időszakos ellenőrzés és veszélyes helyeken szakaszos védekezés) tartozik a IV., V. és a VI. közútkezelési szolgáltatási osztályba sorolt közutak üzemeltetési tervben meghatározott;

- *fehér út*: olyan út, ahol síkosság elleni védekezés nincs, az ellenőrzés csak az útellenőrzés gyakoriságával történik; a hó eltakarítás csak az őrjáratos és a rayonos útvonalak, útszakaszok hó eltakarítása utánra ütemezhető úgy, hogy biztosítsa az út személygépkocsival való járhatóságát; az ún. „fehér út” üzemeltetési rendszerbe tartoznak a IV., az V. és a VI. közútkezelési szolgáltatási osztályba tartozó (nem őrjáratos, illetve rayonos besorolású) utak.